

бути відновленим, адже захисник не повинен приймати участь в процесі поза межами кримінального провадження.

І ще одне положення в підтвердження необхідності відновлення досудового розслідування випливає із ч. 3 ст. 297-3 КПК України. Так, під час розгляду клопотання слідчий суддя має право за клопотанням сторін кримінального провадження або за власною ініціативою заслухати будь-якого свідка чи дослідити будь-які матеріали, що мають значення для вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування. І не викликає сумніву той факт, що такі заслуховування свідків або дослідження будь-яких матеріалів, що мають значення для вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування, повинні здійснюватися саме в кримінальному провадженні, а не за його межами.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення: наказ Генерального прокурора від 30.06.2020 № 298.

3. Клопотання. Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

4. Велика Українська енциклопедія. Тематичний реєстр гасел з напрямку «Юридичні науки» / Укладачі: Бабка В. Л., Шумило М. М.; за ред. д. і. н., проф. Киридон А. М. К: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2017. 152 с.

Омельянець Анна Олександрівна,

курсант 3-го курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпровського державного університету внутрішніх справ;

Кіяниця Володимир Миколайович,

старший викладач кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань Дніпровського державного університету внутрішніх справ

ПІДСТАВИ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ

Сучасне суспільство зазнає трансформацій у різних сферах життя, і кримінальний процес не є винятком. Зміни в законодавстві, розвиток технологій та постійне удосконалення методів розслідування кримінальних справ роблять дослідження цієї теми надзвичайно актуальним. Подальший аналіз процесу проведення огляду в

кримінальному процесі є важливим для забезпечення справедливості, захисту прав громадян та додержання принципів правової держави. Розуміння та вдосконалення цього процесу сприяє ефективнішому використанню правоохоронних органів, забезпечує дотримання законності та розкриття правопорушень.

Суттєвою характеристикою опосвідчення є те, що воно є одним із видів огляду, адже доказова інформація розкривається на основі звичайного спостереження, але з урахуванням особливостей тіла людини як об'єкта дослідження, що призводить до специфічних методів спостереження. Таким чином, опосвідчення розглядається як самостійна дія слідчого.

Згідно зі статтею 179 Кримінального процесуального кодексу, огляд проводиться, за умови, що не потрібна доленомедична експертиза, тобто доступні лише ознаки, які можна виявити звичайним спостереженням. У випадках, коли інформація є «прихованою» або потребує спеціальних знань для тлумачення, необхідно проведення судово-медичної експертизи [1].

Стаття 179 Кримінального процесуального кодексу визначає мету опосвідчення як виявлення на тілі людини слідів кримінального правопорушення, фізичних ушкоджень та особливих характеристик. До перших належать різноманітні травми, кров'яні сліди, шрами, синці, а також сліди впливу знярядь кримінального правопорушення, захисних пристроїв і т.д. Особливими прикметами можуть бути різноманітні пігментні плями, татуювання, рубці після операцій та інші ознаки професійної діяльності. Тілесні ушкодження, що згадуються у статті 179, фіксуються лише під час огляду (їх факт наявності, зовнішній вигляд, місцезнаходження), але оцінка їх серйозності лежить у сфері компетенції експертів [1].

Огляд місця події є одним із найскладніших етапів у кримінальному розслідуванні. Він охоплює приміщення або територію, де відбулася подія, що має значення для розслідування кримінального правопорушення. Розрізняють місце кримінального правопорушення та місце події, причому останнє є більш широким поняттям, яке охоплює усі аспекти події, включаючи обставини, що передують та наступають за самим кримінальним правопорушенням [2, с. 7].

Метою огляду місця події є збір і фіксація доказів, пов'язаних зі кримінальним правопорушенням, встановлення обставин та механізму вчинення кримінального правопорушення, а також отримання інформації, яка допоможе у розслідуванні. Ця процедура має бути проведена негайно, оскільки будь-яке затримання може призвести до втрати важливих доказів та змін у слідчій картині події. Крім того, оперативне проведення огляду дозволяє забезпечити необхідну інформацію для організації подальших слідчих дій та пошуку правопорушника [3, с. 20].

Огляд предметів відбувається, коли вони виявляються під час інших слідчих або процесуальних дій, а не під час огляду місця події.

Цей процес починається з запису загальних ознак предметів у протоколі відповідної слідчої дії, без детального опису, оскільки це завдання слідчого огляду. Огляд предметів є окремою слідчою дією, а не частиною огляду місця події.

Під час огляду предметів вивчаються їхні найменування, призначення, зовнішній вигляд, розміри, матеріал, особливості та ознаки, пов'язані з розслідуваною подією. Слідчий має зосередити увагу на виявленні слідів та ознак, які можуть бути важливими для експертного дослідження, дотримуючись правил поведінки з предметами для забезпечення їхньої цілісності і доказової сили [4, с. 15].

Під час огляду предметів також проводиться фотографування, складання схеми з позначенням слідів на предметах, що може бути корисним для подальшого розслідування.

Метою огляду документів є виявлення і фіксація їхніх характеристик, які можуть мати значення як речові докази або для розуміння вмісту та відображення обставин, важливих для справи. В залежності від цілей розслідування, огляд може бути спрямований на визначення важливості документа як речового доказу або як джерела інформації [2, с. 6].

Зокрема, огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією, представляє собою важливу складову процесуального розслідування. У випадках, коли до судового розгляду справи виникає необхідність проведення ексгумації трупа, слідчий звертається до прокурора з клопотанням про проведення цієї процедури [4, с. 17].

Підстави та процесуальний порядок проведення огляду в кримінальному процесі є важливими складовими для збору доказів, встановлення фактів та об'єктивного розгляду справи. Огляд є комплексним процесом, що включає в себе різні аспекти, від візуального дослідження до застосування технічних засобів та фіксації результатів.

Суть огляду полягає в систематичному та об'єктивному дослідженні обставин, що мають значення для справи, і його проведення є обов'язковим для різних учасників кримінального процесу. Крім того, ексгумація трупа відіграє особливу роль у забезпеченні об'єктивності розслідування, дозволяючи ретельно вивчити обставини смерті та встановити правдиві факти, забезпечуючи таким чином справедливість та правовий порядок.

Важливо враховувати не лише процес самого огляду, але й права та інтереси родичів померлого під час ексгумації трупа. Забезпечення відповідності законодавчих норм та вимог під час проведення огляду є ключовим для забезпечення справедливого та ефективного розслідування.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Мельниченко А. В. Забезпечення прав особи на досудовому розслідуванні : дис. ...канд. юр. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 294, 20 с.

3. Сергєєва Д. Б., Старенький О.С. Слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх: до визначення поняття. Вісник кримінального судочинства. 2017. № 1. 81–89с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkc_2017_1_12.

4. Цуцкірідзе М.С. Професійна компетентність слідчого. Порівняльно-аналітичне право. 2018р. № 5. 315–318 с. URL: http://www.pap.in.ua/5_2018/92.pdf.

Павлик Микола Петрович,

старший викладач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, доктор філософії;

Зарубей Вікторія Володимирівна,

професор кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор

ВЗАЄМОДІЯ ТА МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВOPУШЕНЬ У СФЕРІ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ЗА КОРДОНОМ

Сучасний економічний стан нашої держави на фоні обмежень, викликаних з одного боку епідемією корона вірусу, а з іншого певною деформацією у сфері розподілу соціальних благ, ще більше призводить до порушення принципів соціальної справедливості. породжує соціальну нерівність з високим рівнем безробіття та обмеженістю у працевлаштуванні, і як наслідок значного зубожіння певних верств населення, що спонукає багатьох наших громадян шукати можливості свого працевлаштування на світових ринках за межами України, а саме: в Польщі, Туреччині, Чехії, Італії, Іспанії, Угорщині, Ізраїлю тощо. Тенденція яка склалася свідчить, що низький рівень життя штовхає наших співвітчизників на пошуки роботи за кордоном без знання місцевого законодавства, мови, кваліфікації, і навіть на нелегальних умовах, що водночас зумовлює їх потрапляння до групи ризику у підневільний стан та використання для примусової праці, жебракування, сексуальної експлуатації, розповсюдження наркотиків і інших форм злочинної діяльності [1, с. 8].

Протистояти вказаним явищам та захистити українських громадян з питань трудової міграції у сфері працевлаштування за кордоном, можливо лише за умов чіткої, налагодженої взаємодії уповноважених на те суб'єктів та ефективного здійснення міжнародного співробітництва уповноважених компетентних органів з цих питань.